

similació, *salobrés* ('aspre' > 'salat') extraient-ne després *salobre* (així Cortesão, *Substidos*). I 3^r, en 2 variants: a) que vingui de SALÜBER, -BRIS, -BRE, 'saludable', segurament aplicat de primer als aires marins; i, després, dit del sentit del gust, per influència de SAL (així Cornu, *Gro Grundr.*, § 27; Spitzer, en dos mots tot passant, *LexikK*, p. 107; *RFE* x, 71; M-L., *REW*, 7554a); o b) de INSALÜBER 'insalubre' (així Coelho, i C. Michaelis, *A Saudade Portuguesa*, p. 115), aplicat primerament a l'aigua no potable, i després a tota cosa salada, per influència de SAL.

Contra l'explicació per SALUBER o INSALUBER no hi ha gaire objecció lexical-formativa, ni gran escrípol semàntic, ni més obstacle fonètic que la ü llatina,⁸ que havia de donar *u*, i no podia donar *o*, però aquest és greu (algú podrà dir prohibitiu); contra les altres dues hi ha un entrebanc tan net com aquest, però llur versemblança és escassa en tots els aspectes, mentre no se n'aportin altres proves. És verament un problema tan obscur que legitimaria alguna hipòtesi pre-romana (pensant que SAL i els sufixos en -BR- són pan-indoeuropeus)⁹

DERIV: *Salobrés* 'una mica salat' [S. xvi, *DAG*; c. 1500, Alb. el Gran, *AlcM*]; «vora la mar semblava 'l cap de serra / lo mirador del cel sobre la terra / --- / veient lo vell al mariner pensívol, / lo crida a seure sota un roure altívol / a op no arriba 'l *salobrés* rui-xim», *Atl*, Intr., 24d; «al buydar abundoses en lo ponent sa bassa / les *salabroses* aygües empenyent mar endins», *Atl* II, de 1867 (si bé eliminat en canviar el vers el 1878, 22n); «la mar --- tempestejada --- engrana d'aigües *salabroses* els estanyes profunds», Coromines (*Prometeu* xi, ii, O C., 289b42), «aquella aigua *salabrosa* ---», Costa (*Agre de la terra*, *IdOr*, 139.2)

Continua essent usual fins avui en l'ús popular de tot o gran part del nostre territori lingüístic, i més popular que *salobre* adj, no sols en cat. central [Belvitges], sinó també, p. ex., a Mall de l'aigua *salabrosa*» de la Marina em parlaven a Pollença, 1964), i fins a la ratlla de Llitera amb Aragó: a Alins em descrivien *salabroso* com allò «que tiene sal pero no está pasado de sal» (1965), i el rector Soldevilla imprimia la frase «la llonganissa m'ha salliu massa *salabrosat*» com a «cogido al vuelo» en el full parroquial del seu poble d'Açanui, un parell d'anys abans (sembla que sigui err. tip per -brosa); *salabrositat*

Salabror [salebró f., Belv.] «les llàgrimes se li escorregueren coll avall, y'l menut, soptat per la *salabror*, avorí'l pit», Pons Mass. (*Trascant p l S*, 14); «l'Enric va treure de sota proa una capsca descolorida per la *salabror*, on hi havia una vella brúixola catalana, i va donar amb ella als meus fills clares lliçons d'orientació per al dies de boira», Coromines (*Jardins de St Pol* II, i O C., 807b37). *Salobrenc* Baix Urg (*AlcM*) i val: «aigua *salobrença*» Xilxes (1961) *Salobral* (supra), adj. 'de la terra salabrosa' mall. (*DFgra*), o *salobrar* m. 'estesa de marines salabroses' mall: «La Mareta, em deien a Campos, és un *salobrá*», mentre que a Ses Salines, ho digueren de Tamarells, pronunciant *salabrá* (1964); «*salabrar*: terra prop de mar a

què arriba la saladina», *Damen*; *salobrejar* (*DAG*); *salabrejar* emp (*AlcM*)¹⁰

Sals, salsa, adj. ant., del ll. SALSUS, -A, -UM, 'salat' «carn salada y *salsa*» (sembla que pugui entendre's com 'cansalada i carn de salum'), doc. de Vinça a. 1377 (*InvLC*).

En obres de Lluïl *salsa* ja està substantivat però potser encara significant el mateix: «l'abat e l cellerer agren peix salat e *salses* e d'altres coses que portassen», *Blanq.* (II, 9.13); també allí I, 159.22 (veg a *agençament GENT*); i és encara 'carn confitada, salada' en un doc del Cardener de 1369 (Besora, *BCEC* 1909, 274, context a UNÇA); però aviat apareix amb valor semblant al modern: «deu donar *salsa* a un menjar» a. 1284 i altres ross posteriors *InvLC*; repetidament en Eiximenis (veg. a *GOLAFRE*), en el cap 354 del *Terç*, i en una prosificació inserida en el *Llibre de les Dones*: «ne massa cercar bons vins / ne --- bons bocins / ne grans *salses* ---» (*EntreDL*, §§ 2, 33 i nota 27) «Mostaya nostrada; *salsa* vert; sol(1)s a què t vullés ---», *Llibre de Cuna* val. S. xiv (*BSCC* XVI, 160); «met-hi de totes *salses* fines ---» en Robert de Nola (§ 124, p. 78) (context a *SAFRA*). «*Salsa* per lo menjar», Busa-N.; «DE *SALSSES* O PIMENTES: sal ---», «*POTATGES*: allada ---; caprotada: casealliatum; *salsa* agre: oxiporium; potatge agre ---», OPou (*ThPu*, 198, 192).

En el *Llibre de Cuna* de Sant Soví s'usa sovint, adés amb el sentit modern, adés amb el de 'mescla d'espècies', adés amb el de 'plat cuinat' en general (cites de les tres coses, *NCl* cxv, a la p. 249); les menes de «*salsa*» que anomena i recepta són: *salsa camallina* (s *camilina* en el text de Val), s. blanca, *salsa a cervo* (o de cervo), s. fina, s. granada, s. rosta, s. salvatgina, s. verda, s. de gallines, d'oques, de pago

El nom de l'Estany i Vila de *Salses* ve segurament d'AQUAS SALSAS ['aigües salades']: la gran *Font Dama* que alimenta l'estany és ben salada; més que no de la variant SALSULAS

Salseta de pastor 'espècie de sajolida que es posa a les olives' Alins de Llitera (1965). *Salsiró* [Labèrnia 1840]: «*salses* i -rons substanciosos i llépolis ---», B. de Maldà (*Coll B. V.*, 192; context a III, 267b55). *Salseró* (Rob Coc.), mall. (*AlcM*), men.: «~ de blat: albeña, niebla; nielle; rubigo», FebrCard. (*salsaró*). *Salserot* a Benasc «entrometido: lo que llaman *salsero* en Murcia y Navarra»: *nino*, no sigues *salserot* (Ferraz, 95) *Salseño* arag. s'havia aplicat a la pedra que té salanc o sali: unes afrontacions (llegides a Ca la Vila de Plan de Gistau, 1965), a. 1578 van «--- de allí a un turmo *salseño* --- a una pedra *salseña*»

Salsera [«salsamentarium», Busa-N.]. *Salser Salsejar* [*DAG*] *Salsaleta* Gavà 'pedra esmoladora' (*DAG*), les grosses lloses roges del turó del Castell d'Eramprunya, damunt d'aquest poble, que s'han usat molt com a moles i moletes, tenen com una espècie de salanc [1912 ---, 1953 ---]. *Salsó Salsolàcies*. *Salsura* o *salsora* < SALSORIA, cf. oc. ant. *salsorra* 'salicorn': «que ls hòmens --- qui pesquen --- en lo estayn de Sent Laurens degen --- contribuir a la clausura del dit estayn